

## III<sub>4</sub> Шумар

Р.б.	ОПШТЕОБРАЗОВНИ	Број часова недељно
1.	Српски језик и књижевност	2
2.	Страни језик	2
3.	Устав и права грађана	1
4.	Физичко васпитање	2
5.	Математика	2
	СТРУЧНИ	
6.	Организ. и пословање у шумарству	2
7.	Дендрометрија са геодезијом	1
8.	Гајење шума	1
9.	Шумске културе и плантаже	1
10.	Заштита шума	2
11.	Искоришћавање шума	2
12.	Уређење шума и ловишта	1

**Образовни профил: Шумар**

**Разред: трећи**

**УСТАВ И ПРАВО ГРАЂАНА**

*Службени гласник РС – Просветни гласник 4/91*

**Циљ наставе** овог предмета је стицање елемената политичке културе и знања о демократском уређењу, положају грађанина, његовом учешћу у вршењу власти и политичком животу уопште.

**Задаци наставе** овог предмета су:

- проучавање свих релевантних појмова устава, закона, других правних феномена, политичких институција и уставних принципа који су обухваћени садржином предмета.

- упознавање уставних права и уставом и законом предвиђених инструмената и могућности учешћа грађана у политичком процесу тј. у вођењу власти и политичком животу уопште-почев од избора, гласања на референдуму итд.

- стицање општих представа о политичком уређењу Југославије и Србије

### **НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)**

Полазиште у изради концепције садржаја наставног предмета устав и права грађана заснива се на потреби да ученици схвате значај уставности као историјског, цивилизацијског достигнућа у процесу демократизације власти и ограничавања бирократске и апсолутистичке тенденције у развоју државе и у оквиру тога, да упознају уставно уређење Србије.. При излагању градива ученику треба на практичан начин приближити могућности и инструментариј остваривања заштите његових права и слобода.

Због тога би било потребно на часовима организовати практичне вежбе на којима би се инпровизовали избори (прављење бирачких спискова, гласачких листића, обавило гласање, пребројавали гласови, итд), референдум, збор грађана, седница скупштине (заказивање седнице, утврђивање дневног реда, одвијање дебате, гласање итд). Такође, на оваквим часовима, ученике треба упознати и са писањем представки, петиција, жалби, тужби и слично.

У реализацији садржаја програма треба настојати да се код ученика развија критички однос према постојећем и способност препознавања правих цивилизацијских вредности, као и спремност за активно учествовање у политичком животу земље у којој живи.

С обзиром на то да је за реализацију овог програма предвиђен само један час седмично, што је веома скучен временски простор, од наставника се захтева да максимално рационално користи расположив фонд часова. Неопходно је успоставити добру корелацију са наставом историје, социологије и другим друштвеним наукама ради свестранијег сагледавања проблема и настојања да се непотребно не понавља, али и да стицање потребних појмова буде што потпуније са аспекта социолошког, онтолошког, гносеолошког уз коришћење свих могућности сазнања материјалне истине. Треба се ослободити нормативистичко-формалног, а поготово пропагандног, апологетског и фразерског приступа у методологији рада са ученицима.

При излагању садржаја пет поглавља, треба поћи од теоријских анализа основних појмова, постојећих решења у пракси напредних демократских земаља, садашњег стања и краћег историјског развоја у Србији. Овом приступу треба посветити један до два часа зависно од расположивог фонда часова предвиђеног за обраду одређене теме, односно наставне области.

Изучавање устава и правне државе у Србији подразумева да ученици упознају настанак и значења уставности у напредним демократским земљама у свету, остваривање принципа уставности и законитости. Поред наведеног уставног суда и редовних судова треба истаћи улогу и значај јавног тужилаштва и других институција.

У другом поглављу уводно излагање треба посветити утврђивању и сагледавању појма суверености народа и, у том контексту, месту, улози и праву грађана да учествују у остваривању народног суверенитета. Анализа облика непосредне демократије и избора (изборног механизма) управо треба да укажу на улогу грађана и начине остваривања народног суверенитета. Посебну пажњу треба посветити стварном демократском значењу вешепартијског система. На крају би требало објаснити карактер и положај скупштине као представничког тела, а затим и других органа.

Поред упознавања ученика са свим политичким, личним, економским и другим

слободама и правима треба посебно објаснити начин на који се грађанин штити од власти и коме се при том обратити. При обради ових садржаја обавезно навести и неколико конкретних примера из праксе. Упоредном анализом међународних конвенција и декларација и позитивно правно признатих слобода и права грађана одређене државе ученици могу и да самостално закључују о степену заштите људских слобода и права грађана одређене државе и других лица (странци, лица без држављанства, апатриди). Скренути им пажњу и на мере које се предузимају према државама које не поштују људска права и слободе.

У изучавању традиције уставности у Србији треба указати на карактеристична обележја развоја уставности у српској држави, доношење првих устава у Србији и њихов значај као и на садашње стање, упоредити са неким земљама света, посебно Европе. Код облика аутономије треба указати на све појавне облике политичке, територијалне, културне аутономије и светска искуства. Излагање о демократској локалној самоуправи треба повезати и са њеним настанком на овом тлу – традицијом локалне самоуправе у Србији у XIX веку.

Да би ученици схватили федеративно уређење претходно морају да стекну основна знања о простим и сложеним државама и њиховим основним карактеристикама. О федерацији и конфедерацији као облицима сложених држава, о значењу појма унитарне државе. Поред теоријског приступа неопходно је дати и краћу компаративну анализу садашњег стања карактеристичних примера постојећих држава, као и историјску условљеност неких решења у Држави.

С обзиром на природу овог предмета, садржаје програма, циљ и наставу треба посветити проблемски, уз максимално активирање ученика, вођењем дијалога, постављању питања, тражењем компарација, коришћењем текстова из докумената, навођењем примера из живота. У настави се морају користити, поред текстова из докумената (уставне одредбе, поједине одредбе из конвенција и декларација), шеме, графикони, слајдови и одговарајући филмови. Како је функција предмета информативног – сазнајног и васпитног карактера, треба избећи идеолошку индоктринацију ученика, не глорификујући нека постојећа решења, већ развијати критички и креативан однос ученика уз прихватање оних вредности које представљају врхунску цивилизацијску тековину.

### САДРЖАЈ ПРОГРАМА

#### I УСТАВ И ПРАВНА ДРЖАВА У СРБИЈИ (5)

Значење устава Србије и њихова садржина

Принципи уставности и законитости

Уставни суд и редовни судови

#### II ДЕМОКРАТИЈА И МЕХАНИЗМИ ВЛАСТИ У СРБИЈИ (8)

Сувереност народа и грађана

Облици непосредне демократије

Вишепартијски систем

Избори

Скупштина и други органи власти

#### III ГРАЂАНИ И ЊЕГОВА ПРАВА И СЛОБОДЕ У СРБИЈИ (8)

Политичке слободе и права грађана

Економске слободе и права грађана

Личне слободе и права грађана

Остале слободе и права грађана

Заштита уставом гарантованих права и слобода

#### IV СРБИЈА КАО ДРЖАВА, АУТОНОМИЈА И ЛОКАЛНА САМОУПРАВА (5)

Србија, њена државност и уставотворна власт (традиција и садашње стање)

Облици аутономије

Демократска локална самоуправа

#### V ФЕДЕРАТИВНО УРЕЂЕЊЕ ДРЖАВЕ (6)

Федерализам као облик организовања наше вишенационалне заједнице

Унитарна држава и конфедерација.

## **Obrazovni profil: Šumar**

### **Predmet: Engleski jezik**

#### **Razred: III**

**Cilj predmeta:** Sticanje, proširivanje znanja i umeća u svim jezičkim aktivnostima i upoznavanje kulturnog nasleđa stvorenog na tom stranom jeziku i osposobljavanje za dalje obrazovanje i samoobrazovanje.

Zadaci nastave stranog jezika su:

stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave stranog jezika, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave stranih jezika budu u punoj mjeri realizovani,

-razvijanje saznavnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih, humanističkih, moralnih i estetskih stavova,

-sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenu komunikaciju,

-sticanje svesti o funkcionisanju stranog jezika i korelacija kako sa maternjim jezikom tako i sa i ostalim predmetima,

-usvajanje novog u što većem broju, vokabulara, koji će učeniku omogućiti usmenu i pismenu komunikaciju na najvišem nivou u dosadašnjem školovanju kao i odličnu komunikaciju i sporazumevanje sa ljudima iz drugih zemalja,

-osposobljavanje učenika da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugih stranih jezika na različite načine i u svim okolnostima koje život stvori.

polazna osnova: službeni glasnik strana 29/33 broj 6

preporučena literatura: ZUNS Beograd, engleski jezik za drugi razred srednje stručne škole, stručna literatura, Gramatika engl.jezika, Longman Advanced grammar, L.G.Alexander, stručna literatura, Dictionary

*Zadaci nastave stranih jezika su da učenici:*

-usvoje predviđene morfosintaksičke strukture i oko 750 novih reči i izraza uključujući i terminologiju vezanu za struku;

-praktično ovladaju jednostavnim govornim jezikom i steknu nova jezička znanja neophodna za radu struci;

-neguju pravilan izgovor, usavršavaju ortografiju i utvrđuju i proširuju osnove gramatike stranog jezika; rečnika i drugih izvora informacija.

*Komunikativne funkcije:*

Govorne modele koji se upotrebljavaju pri komuniciranju u realnim životnim situacijama, uvežbavati i proširivati iz razreda u razred; privlačenje pažnje, oslovljavanje poznate i nepoznate osobe; iskazivanje dopad; iskazivanje dopadanja i nedopadanja, slagaje i neslaganje s mišljenjem sagovornika; traženje i davanje obaveštenja; čestitanje i iskazivanje lepih želja; pozivanje u goste, prihvatanje i neprihvatanje poziva, izražavanje zadovoljstva i nezadovoljstva; čuđenja i iznenađenja; iskazivanje fizičkih tegoba, raspoloženja, zabrinutosti.

Nedeljni fond časova 2, 70 časova godišnje

Nastavne teme/ ostvarivanje programa :

Obnoviti rečenične modele obuhvaćene u osnovnoj školi kao i u prvoj godini; red reči u rečenici. Mesto priloga i priloških odredbi

-Pitanja

a) "WH" questions

"Where are you going?", "How can we get there?"

b) alternativna pitanja

"Did you take a bus or did you walk?"

c) učtiva pitanja

"Would you open the window, please?"

d) pitanja sa predlogom na kraju

"What are you looking for?"

Indirektni govor

a) Izjave bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom od sadašnjih vremena)

"I'll come as soon as you can." He says that he will come as soon as he can.

b) molbe, zahtevi, naredbe

"Come back!" He told me to come back.

"Pass me the bread, please." "He asked me to pass him the bread.

c) pitanja sa promenom reda reči - bez promene glagolskog vremena (glagol glavne rečenice u jednom pd sadašnjih vremena)

-Yes/No questions.

"Have you seen Mary?" he wants to know If I have seen Mary.

-"WH" questions.

"Where are you going?" He asks where I am going.

## **Grupa 2 -Imenička grupa**

### **1.član**

-Obnoviti i utvrditi upotrebu određenog i neodređenog člana.

-Određeni član uz imena godišnjih doba, obroka, naziva država.

The spring of 1957 was very warm. The breakfast we had yesterday was very good. he lives in the USA.

-Neodređeni član u izrazima za vreme, količinu, meru i u uzvičnim rečenicama.

50 miles an hour, 16 dinars a kilo, two pound a yard;

What a mess!

-Multi član uz imena sportova i igara,

He plays volleyball.

### **2.imenice**

Množina imenica -obnoviti

Kongruencija imenica sa glagolom u jednini  
news, information, furniture, mathematics i dr.

The news is on at ten o'clock. Mathematics is a difficult subject.

-Zbirne imenice sa glagolom u množini

people, cattle, police itd.

There was a lot of people in the street. The cattle are sold.

-Sinkretizam jednine i množine

sheep, deer, trout, itd.

-Drugi nominali- gerund

a) u funkciji subjekta

Swimming is my favourite sport

b) u funkciji objekta ( posle glagola like, hate, start, sopt itd.)

She likes cooking.

### **3.zamenički oblici**

a) Zamenice

-Obnoviti one lične, pokazne, prisvojne, relativne i odrične zamenice predviđene programom za prvu godinu.

-Uzajamno-povratne zamenice - each other, one another,

Mary and Peter see each other almost every day. people from different countries can hardly understand one another.

IT uz kopulzativne glagole

It is raining. It is cold.

-Neodređeno ONE

I lost a friend but you gained one.

b) Determinatori

-Neodređeni determinatori- some, any

They want some paper. I don't have any bread left.

-odrični determinator no

There are no eggs in the fridge. There's no water in the glass.

### **4.Pridevi**

Obnoviti poređenje prideva

5. brojevi

decimalni, razlomci, četiri računске radnje

6. kvantifikatori

obnoviti many/much, a lot of/ lots of; few/little

### **3. glagolska grupa**

1. glagoli

-vreme i aspekt glagola

-obnoviti glagolske oblike predviđene programom za osnovnu školu

-The Simple Present Tense za izražavanje buduće radnje

What time does your plane takes off?

-The Present Perfect tense - proširiti upotrebu priloškim odredbama *lately, recently*

-The Present Perfect Continuous Tense

She has been living in London for two years now.

-The Past Perfect Tense

When we came the train has already left.

modalni glagoli

a) can( be able to, be allowed to), could

Sorry, but I can't come tomorrow. Can I smoke in here?

Could I smoke in here?

b) must (have/ got / to, be obliged to)

I've got to go now.

-Pasivne konstrukcije - za isticanje bezličnosti i za navođenje naučnih činjenica

The new motorway has been opened to traffic. Oxygen is found in the air.

-Dvočlani glagoli (frazalni i predložki)

apply for, shout for, bring up i dr.

### **2. Prilozi**

Poredjenje priloga

### **3. Predlozi**

Obnavljanje

### **4. Tvorba reči**

Najčešći prefiksi i sufiksi za tvorbu prideva

il-, im-, ir-, un-, -able, -ful, -less i dr.

### **5. Ortografija**

Osnovna pravila interpunkcije. Pisanje velikih slova.

### **6. leksikologija**

Idiomi i frazeologizmi

### **7. Leksikografija**

Srukturna i korišćenje dvojezičnih rečenica.

Planom i programom su obuhvaćena dva pismena zadatka u toku školske godine i 8 pismenih vežbi;

Mesto izvodjenja nastave -učionica i kabinet agrocentra, koji se nalazi u sklopu škole;

Metode koje se koriste u nastavi su : direktna, ekletička, indirektna, rad po grupama, kao i ostali nastavni oblici, frontalni, tandem, grupni.

Nastavna sredstva: kasetofon, cd-pejer, nastavni listići, mape, karte, fleš karte

Obrazovni zadaci su ponavljanje vokabulara kao i snalaženje sa novim rečima, frazama i izrazima.

Vaspitni zadaci su razvijanje kod učenika osećaj za stranim jezikom, snalaženje sa istim, kao i potreba za stalnim napredovanjem i nadograđivanjem znanja.

1. **Образовани профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Француски језик

3. **Разред:** Трећи

4. **Остваривање образовно-васпитног рада, облици и трајање:**

Разред	Настава				Пракса	Укупно
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	70					70
IV						

5. **Статус предмета:** Обавезни

6. **Циљеви предмета:**

Циљ наставе страних језика је стицање, проширивање и продубиљивање знања и умења у свим језичким активностима, упознавање културног наслеђа створеног на датом страном језику и оспособљавање за даље образовање и самообразовање.

Задаци наставе страних језика су да ученици:

- Усвоје говрни језик у оквиру нових 1000 (словима: хиљаду) речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку, што је у току осам година учења језика чини укупан фонд од око 2400 речи и израза продуктивно, а рецептивно и више;
- Негују правилан изговор и интонацију уз обраћање посебне пажње на оне ритмичке и прозодијске схеме које су битне у усменом изражавању;
- Разумеју говор (непосредно и путем медија) и спонтано се изражавају у оквиру теме из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивањеличног става и расположења;
- Овладају техником информативног читања, разумеју сложеније језичке структуре у тексту и упознају особености језика струке читањем текстова везаних за теме из области дате струке;
- Даље савлађујуоснове ортографије ради коректонг писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких категорија;
- Развијају разумевање писаног стручног текста, писање резимеа, налаза, извештаја и оспособљавају се за њихову усмену интерпретацију; стичу нова сазнања о карактеристикама земаља и народа чији језик уче, њиховог начина живота и обичаја;
- Оспособљавају се за вођење разговора о нашој земљи, њеним природним лепотама, културним и историјским тековинама;
- Шире своју општу културу, развијају међукултурну сарадњу и толеранцију и своје интелектуалне способности;
- Оспособљавају се за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника, лексикона и друге приручне литературе.

Комуникативне функције: Обнављање, утрђивање и проширивање оних комуникативних јединица са којима се ученик упознао у основној школи: оспособљавање познате и непознате особе; исказивање свиђања и несвиђања, слагања

и неслагања са мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и исказивање лепих жеља; позивање у госте; прихватање и неприхватање позива; обавештење и упозорење; предлагање да се нешто уради; одобравање или неодобравање нечијих поступака; приговори, жалбе; изражавање чуђења, изненађења, уверености, претпоставке или сумње; давање савета; исказивање симпатија, преференције, саучешћа; изражавање физичких тегоба, расположење

**7. Препоручена литература за реализацију предмета:**

- Постојећи одобрени уџбеници
- Популарна литература
- Интернет

**8. Корелација са другим предметима:**

- Српски језик и књижевност
- Стручни предмети

**9. Начин остваривања програма:**

**Објашњење програма**

У изради овог програма примењени су исти принципи као и у изради програма првог страног језика, тј. принцип спиралног програмирања. Приликом усвајања градива инсистира се на комуникативном приступу, а граматика се учи когнитивно. Неки захтеви су означени са /P/ што значи да их треба усвојити само на нивоу разумевања.

Програм другог страног језика се, посебно у почетној фази, мора третирати као општеобразовни предмет.

Предложена стручна тематика је одабрана тако да не ремети нормално усвајање језика; она треба да буде усклађена са садржајима стручних предмета.

Комуникативне функције наведене су на крају заједничког дела програма и дате су за укупан период учења другог страног језика. Обрађују се од I-III разреда, а обogaђују и нијансирају из разреда у разред.

**III разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

**САДРЖАЈ ПРОГРАМА**

*Синтакса реченице*

Зависне реченице (субординација)

d) Везничке реченице:

Временске са **quand** (основна синтакса) **dés que, avant que, pendant que**.

Узрочне са **parce que, puisque**.

Погодне са **si** (Si je viens, si j'avais...)

б) објекатске реченице са **que** : најважнији глаголи који захтевају индикатив, односно субјунктив.

Слагање времена. Само у случајевима када је у објекатској реченици са **que** индикатив, а у главној неко прошло време.

в) зависно-упитне реченице: најважнији обрти.

г) релативне реченице са **qui, que** - основна правила. Употреба инфинитива: неколико најважнијих глагола који инфинитивну допуну везују: 1. без предлога, 2. помоћу **de**, 3. помоћу **à**. Конструкција **pour** + инфинитив презента.

Партицип презента и герундив у функцији зависне реченице.



## *Морфологија са синтаксом реченичких делова*

### **А) Именичка група**

Именице. Проширивање знања о грађењу женског рода и множине. Чланови.

Одређени, неодређени и партитивни – основна правила употребе. Партитивно **de** после израза за количину.

Демонстративни као детерминанти.

Посесиви као детерминанти.

Бројеви. Систем простих, редних бројева и разломачки бројеви. Придеви.

Проширивање знања о грађењу женског рода и множина. Поређење придева. Придеви са два рода у мушком роду.

Предлози. Употреба **à, de en, par dans**.

### **Б) Глаголска група**

Личне заменице. Систематизација ненаглашених и наглашених облика.

Заменица **on**.

Прилошке заменице: **en, у** (основна правила употребе)

Глаголи. Времена индикатива: футур, имперфект, плусквамперфект

Времена субјунктива: презент. Кондиционал презента.

Партицип перфекта.

Проминални глаголи (у горе наведеним облицима.) Слагање партиципа перфекта – основна правила.

Прилози. Преглед прилошких група.

## *Фонетика*

Вежбе из фонетике:

13. Основне самогласничке опозиције:

- Образац lit (lu) loup

- Обрасци peur/ pére, le/les, mener-mené, je dis/j'ai dit

14. Изговор полувокала.

15. Везивање у групи детерминант + именица и у групи лична заменица + глагол.

16. Интонације просте и простопроширене потврдне и упитне реченице.

## *Правопис*

Правопис облика предвиђених за овај разред. Дијакритички знаци.

## *Лексика*

Неколико најважнијих хомонимских серија.

Лексикографија

Структура и употреба стручног речника

1.Образовни профил: Шумар

2.Назив предмета: Физичко васпитање

3.Разред: III

4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	64					64
IV						

5.Статус предмета:обавезан

6.Циљеви:циљ наставе физичког васпитања је задовољавање основних биопсихосоцијалних потреба ученика у области физичке културе,формирање правилног схватања и однос а према физичкој култури и трајно подстицање ученика да ове активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Задатци-физичког васпитања

-квалитативно и квантитативно продубљивање физичких способности и спортског-моторичког образовања,започетих на раднијим ступњевима образовања.

-оспособљавање ученика за самосталан рад и самоконтролу у одржавању физичке кондиције,јачање здравља и нези тела.

-стварање услова у којима ученик доживљава радост слободног стваралачког ангажовања у спортским и рекреативним активностима.

-протоширивање знања које доприноси објективно сагледавање вредности и могућности физичке културе.

-неговање хигијенских и других културних навика за обучавање и јачање знања.

7. Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).31.05.1991

8.Препоручена литература:атлетика техника др.Ђорђе Стефановић,рукомет техника мр.Саша Марковић,одбојка техника мр.Драган Нејић.

9.Корелација са другим предметима: биологија,физика

10.Начини остваривања програма: садржаји програма усмерени су на:развијање физичке способности ,спортско техничко образовање,повезивање физичког васпитања са животом и радом  
Развијање физичких способности.програм предвиђа да се развијање физичких способности остварује на сваком часу физичког васпитања од првог до четвртог разреда.Програмирање врши наставник физичког васпитања према стању могућностима и потребама сваког ученика.На сваком часу физичког васпитања један део времена треба посветити:

-развијању основних елемената физичке кондиције – снаге , брзине,равнотеже , спретности,прецизности и издржљивости.

-учвршћивању нормалног држања тела у мировању и кретању

Спортско техничко образовање

Реализује се у оквиру заједничког програма (атлетика и вежбе на справама и тлу)и програма по избору.да би се обезбедили друштвени интереси,заједнички програм је детаљно разрађен и трба да га усвоје сви ученици,па су у том смислу по разредима и предвиђени минимални образовни захтеви,које сваки ученик треба да оствари.

Повезивање физичког васпитања са животом и радом.

Садржај подручја предвиђа активности којима се физичко васпитање директно повезује са животом и радом.При том трба водити рачуна о следећем:

а.излети,кросеви,логоровање и друге активности организују се на нивоу школе уз сарадњу наставника сродних предмета и осталих наставника.Садржај ових активности трба планирати на нивоу наставничког већа,односно предвидетисадржаје више образовно васпитних подручја.

б.школска и међушколска такмићења школа организује по систему кји не изискује велике матерјалне трошкове и путовања,стимулише ућешће свих ученика.

Годишњи план , програм и распоред излета,кросева,логоровања ,такмичења ,зимовања и других облика рада утврђује на почетку школске године наставничко веће на предлог стучног актива наставника физичког васпитања.

Актив наставника физичког васпитања самостално одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса.

Часови у току недеље трба да буду распоређени у једнаким интервалима,не могу се одржавати као блок часови.Настава се не може истовремено одржавати за два одељења ни на спортском терену,ни у сали за физичко вежбање.

## **Образовни профил- Шумар**

**Назив предмета-Грађанско васпитање**

**Разред-3**

Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање-теоријска настава 35

**Статус предмета-обавезно изборни**

**ТЕМЕ-**

УВОДНИ ЧАС

Демократија и демократско одлучивање

Грађански живот, политика и власт

Ограничена власт

Подела власти

Појам грађанин / грађанка

Грађани / грађанке и поштовање закона (припрема за дебату и дебата)

Упознавање са радом локалне власти и самоуправе (посета општини)

Грађанско и цивилно друштво

Карактеристике цивилног друштва

Однос цивилног друштва и државе

Грађански активизам за и против (припрема за дебату и дебата)

Претпоставке грађанског друштва

Људска права - 1

Људска права - 2

Грађани моје општине - 1

Грађани моје општине - 2

Грађанска иницијатива

Грађанска иницијатива - формулисање

Грађанска иницијатива - презентација и анализа рада по групама

Грађанска иницијатива - формални предлог

Скупштина - припреме за заседање

Скупштина - заседање

Удружења грађана - право на самоорганизовање

Удружења грађана – упознавање с радом локалних удружења грађана

Планирање локалне акције – избор проблема

Планирање локалне акције – кораци у планирању

Планирање локалне акције – прикупљање података, формулисање проблема, циљева и задатака

Планирање локалне акције – план надгледања и оцене успешности

Планирање локалне акције – одређивање циљних група, анализа окружења и изградња подршке

106. Планирање локалне акције – осмишљавање поруке и одабир канала комуникације

107. Планирање локалне акције – прикупљање средстава и план активности

108. Планирање

локалне акције - припрема за јавну презентацију

109. Планирање

локалне акције - јавне презентације у школи

110. ЗАВРШНИ ЧАС -

Шта носим са собом?

## **ЦИЉЕВИ-**

1. Циљ ове радионице је да се ученици информишу о програму предмета, његовим циљевима и задацима, начину рада, и да се међусобно упознају.

2. Циљ ове радионице је да помогне ученицима да разумеју да је начин доношења одлука једна од важних одлика демократије

3. Циљ ове радионице је да се грађански живот, политика и власт препознају као различите али испреплетене јавне делатности

4. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са неопходношћу и сврхом ограничења власти.

5. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са једним од начина ограничења власти - поделом власти.

6. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са политичким одређењем појма грађанин/грађанка.

7. Циљ ове радионице је да ученици размисле о улози закона у демократској држави и о важности поштовања закона као елементу улоге грађана/грађанке
8. Кроз непосредно искуство упознати се са радом локалне самоуправе у властитој средини
9. Циљ ове радионице је да ученици стекну основна знања о цивилном и грађанском друштву.
10. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају с карактеристикама цивилног друштва.
11. Циљ ове радионице је да ученици разумеју да постоје активности које предузима само држава, активности које су у домену цивилног друштва и оне које припадају њиховом заједничком пољу деловања
12. Циљ ове радионице је да ученици продубе своје разумевање улоге грађана и значаја грађанског активизма и да размотре мотиве оних грађана који не/узимају активно учешће у јавном животу
13. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са факторима који подстичу или ометају демократски развој друштва
14. Циљ ове радионице је да помогне ученицима да разумеју појам људских права и да укаже на њихову универзалност.
15. Циљ ове радионице је упознавање ученика с појединим врстама људских права.
16. Циљ ове радионице је испитивање сопствене информисаности и спремности да активно учествују у решавању постојећих друштвених проблема.
17. Циљ ове радионице је утврђивање информисаности грађана о пословима општине и спремности грађана да активно учествују у решавању постојећих друштвених проблема.
18. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са грађанским иницијативама као једним од облика непосредног учешћа грађана у јавним пословима.
19. Циљ ове радионице је да ученици уобличе своје грађанске иницијативе и да испланирају неопходне кораке за њихову реализацију како би једна иницијатива покренута од грађана била што успешнија. Вежба обухвата процес који претходе одлучивању о покренутом проблему (интересу грађана) у Скупштини.
20. Циљ овог часа је да ученици кроз презентацију и дискусију, анализирају формулисане иницијативе и на тај начин провежбају знања усвојена на претходним часовима.
21. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са разликом између формалне и неформалне иницијативе као и правилима формулисања формалног предлога који се упућује Скупштини.
22. Циљ ове радионице је упознавање са структуром и функционисањем Скупштине као једне од институција власти, као и упознавање са правилима рада и процедуром одлучивања у Скупштини
23. Циљ овог часа је да се кроз симулацију заседања скупштине ученици упознају са функционисањем Скупштине као једне од институција власти и процедуром на основу које се у Скупштини одлучује о предлозима грађана.
24. Циљ ове радионице је да ученици упознају и разумеју појам *удружење грађана (невладина организација)*
25. Циљ ове радионице је да се ученици упознају с радом локалног удружења грађана као примером добре праксе
26. Циљ ове радионице је да ученици, користећи искуства из претходне године и знања стечених у овој, изврше одабир проблема и да се припреме за његово решавање.
27. Циљ ове радионице је да се укаже на значај планирања за успешну реализацију локалних акција и да се започне са планирањем конкретних акција разреда.
28. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају са важношћу континуираног прикупљања података и прецизног формулисања проблема, циљева и задатака.
29. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају са неопходношћу континуираног проверавања колико се акција успешно одвија и какви су јој резултати.
30. Циљ ове радионице је да се ученици упознају са важношћу обезбеђивања подршке од стране појединаца, група и организација које су заинтересоване за решавање проблема и који могу допринети успешности локалне акције.
31. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају са појмом и значајем комуницирања са јавношћу као и карактеристикама добре поруке.

32. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају са значајем и начинима планског прикупљања средстава и детаљног планирања активности

33. Циљ ове радионице је да се ученици ближе упознају са значајем и начинима планског прикупљања средстава и детаљног планирања активности

34. Циљ ове радионице је да се ученици представе јавности планове локаних акција и на тај начин обезбеде подршку својим активностима.

35. Циљ ове последње радионице је да се ученицима пружи прилика да процене програм као целину и размене своја искуства везана за праћење овог програма

ИСХОДИ-

- 1. Упознавање ученика са садржајем и циљевима предмета
- Упознавање са начином рада
- Међусобно представљање
- 2. Подсећање на значај правила (норми и процедура) за функционисање друштвене заједнице
- Разликовање демократског од недемократског одлучивања
- Разликовање непосредне и посредничке демократије
- Указивање на факторе који одређују степен демократичности одлучивања
- 3. Раздвајање личног дела живота грађана од њихове јавне делатности
- Одређење појмова грађански живот, политика и власт
- Разликовање политике и власти
- 4. Разјашњење зашто је важно да власт буде ограничена
- Анализирање различитих начина ограничења власти
- 5. Указивање да је подела власти један од начина њеног ограничења
- Усвајање знања о подели власти на извршну, судску и законодавну
- Објашњење надлежности сваке инстанце (гране власти) и механизма међусобног ограничења
- 6. Разликовање и издвајање политичког одређења појма грађанин/грађанка од осталих значења овог појма
- Разумевање политичког одређења појма грађанин/грађанка
- 7. Проналажење аргумената за становиште које се заступа
- Анализа и избор аргумената
- Јавно заступање ставова
- Практиковање комуникацијских техника и вештина
- 8. обилажење просторија у којима се одвија рад локалне самоуправе
- упознавање са врстама делатности које се ту одвијају
- разговор са носиоцима локалне самоуправе о њиховом послу
- 9. основно одређење појмова: грађанско и цивилно друштво
- упознавање са односима између грађанског и цивилног друштва
- 10. увиђање да цивилно друштво повезује грађанска права, грађанске иницијативе и јавност;
- уочавање да је улога цивилног друштва да допуњава и контролише државу
- 11. упознавање са активностима цивилног друштва и државе
- уочавање односа цивилног друштва и државе
- 12. проналажење аргумената за становиште које поједине групе заступају
- анализа и избор аргумената
- јавно заступање ставова
- вежбање у заснивању ставова и практиковање комуникацијских техника и вештина
- 13. уочавање услова који омогућавају и потпомажу постојање демократског друштва
- уочавање чинилаца који угрожавају постојање демократског друштва
- 14. ближе одређење појма људских права
- указивање на значај људских права за сваког појединца
- препознавање теме људских права у дневној штампи
- 15. упознавање са садржином појединих права
- промовисање људских права
- 16. указивање на могућности за учешће грађана у јавним пословима

- процена сопствене упућености у рад општине и степена спремности да се активно учествује у решавању постојећих друштвених проблема
  - 17. истраживање информисаности грађана о пословима општине и спремности грађана да активно учествују у решавању постојећих друштвених проблема
- 18. Упознавање са појмом грађанска иницијатива
- Избор проблема и предлог његовог решења
- 19. Формулисање аргумената за решавање проблема
- Планирање кампање, финансијских трошкова и лобирања
- 20. -презентација и анализа формулисаних иницијатива
  - анализа рада у малим групама
- 21. разумевање разлика између формалне и неформалне иницијативе
- упознавање са формом и садржином предлога као формалног начина остваривања права грађана да непосредно учествују у доношењу одлука
- 22. упознавање са правилима и процедурама у Скупштини
- подела улога (председник Скупштине, секретар, председник ИО, председници одборничких група, одборници, посматрачи)
- 23. изношење предлога грађана
- дискусија о предлозима грађана
- гласање о предлозима грађана
- 24. Упознавање са појмом, улогом и врстама удружења грађана
- Разумевање карактеристика удружења грађана
  - 25. Представљање локалног удружења грађана
  - Разговор о активностима и акцијама које је ово удружење грађана спровело у локалној заједници
  - 26. Утврђивање «слике стања» разреда/групе у односу на планирање и реализацију локалних акције
    - Одабир проблема/теме/потребе због које ће се планирати и реализовати локална акција.
- 27. Истицање значаја планирања
- Упознавање са корацима у планирању и утврђивање њиховог редоследа
- 28. Прецизно дефинисање сваког проблема
  - Формулисање циљева у односу на изабране проблеме
  - Формулисање задатака у односу на постављене циљеве
- 29. Упознавање ученика са значајем надгледања и оцене успешности
- Упознавање са начинима оцене успешности (евалуације) локалне акције
- 30. Одређивање циљних група
- Анализа окружења у циљу идентификовања свих оних организација, институција и појединаца који могу допринети успешности локалне акције
- Планирање изградње подршке
- 31. Избор циљне групе и њој одговарајућег канала комуникације
  - Осмишљавање поруке која се упућује изабраној циљној групи да би се пробудио њен интерес за решавање проблема
- 32. Разумевање процеса прикупљања средстава
- Рад на временском плану акције
- 33. Одабир циљних група које ће бити позване на јавну презентацију
- Организација јавне презентације пројекта
- Припрема плана активности везаних за организацију јавне презентације
- 34. Предстаљање ученичких пројеката
- Обезбеђивање подршке за реализацију локалне акције
- 35. размењивање мишљења о часовима Грађанског васпитања и њиховим ефектима
- размењивање мишљења о властитим искуствима на Грађанском васпитању
- пружање међусобне подршке

Препоручена литература за реализацију предмета-

Водич са наставнике-грађанско васпитање за трећи средње школе

Интернет

Корелација са другим предметима-

Историја

1. **Образовни профил:** Шумар  
2. **Назив предмета:** Математика

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

Разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	64					64
IV						

5. **Статус предмета:** обавезан

6. **Циљеви:**

-стицање математичких знања и умења неопходних за разумевање законитости у природи и друштву, за примену у свакодневном животу и пракси, као и за успешно настављање образовања  
-развијање менталних способности ученика, позитивних особина личности и научног погледа на свет.

**Задачи математике:**

-стицање знања неопходних за разумевање квантитавних и просторних односа  
-стицање опште математичке културе и схватање места и значаја математике у прогресу цивилизације  
-оспособљавање ученика за успешно настављање образовања и изучавање других области у којима се математика примењује  
-допринос формирању и развијању научног погледа на свет  
-допринос радном и политехничком образовању ученика  
-развијање логичког мишљења и закључивања, апстрактног мишљења и математичке интуиције  
-допринос израђивању позитивних особина личности као што су: упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самосталан рад, критичност.  
-даље оспособљавање ученика за коришћење стручне литературе и других извора знања

7. **Службени гласник РС-Просветни преглед бр.6/91 из 1990/91 :**

8. **Препоручена литература:** уџбеник математике трећи разред средње школе Завод за уџбенике и наставна средства Београд Р.Тошић, В.Петровић, Г.Војводић.

9. **Корелација са другим предметима:**

10. **Начини остваривања програма:** за реализацију ових програма (м4-м14) готово у целини важи заједничко дидактичко-методичко упутство за досадашње програме математике за средње школе у Р Србији (Службени гласник СР Србија-Просветни гласник бр.1/87)

Овде се даје интегрални текст тог упутства уз одговарајуће корекције само у одељку Објашњења садржаја програма (посебне напомене о о бради програмских тема) сагласно извршеним изменама у структури ових програма (м4-м14) у односу на досадашње програме математике за средње школе. За све програме (м4-м14) даје се заједничко објашњење за реализацију, с тим што се евентуалне разлике које се односе на поједине програме односно садржаје, наводе у одговарајућем делу Објашњења (било у самом тексту или у фуснотама), како се већи део текста не би понављао за сваки програм тј. тему. Ово ће у известној мери зависити и од конкретне ситуације (природа струке, састав ученика и други услови).

11. **годишњи фонд часова** 64, **недељни** 2



**Образовни профил:** Шумар

**Предмет:** Руски језик

**Циљ предмета:** Утврђивање и систематизација стечених знања у предходном школовању и овладавање стандардним језиком до нивоа који ће им омогућити да се служе тим језиком у једноставном споразумевању с људима из других земаља да упознају начин живота и културу народа чији језик уче и оспособе се за даље образовање

**Полазна основа:** Службени гласник РС – Просветни гласник бр.4/91

**Препоручена литература:** Богољуб Станковић, Стојадин Костић, Руски језик за трећи разред средње школе

**Разред:** трећи

**Недељни фонд:** 2 часа

**Годишњи фонд:** 62

<b>Наставна тема/фонд часова по темама</b>	<b>Садржај по темама</b>	<b>Задаци</b>	<b>Начин остваривања програма</b>
<b>Школа и систем образовања(8)</b>	текст <b>Испитивање</b> -Разлика у употреби придева школьный и учебный -Дефинисање предмета , појава и појмова это(есть) + номинатив и глагол копула + инструментал -текст <b>Полиглота Пауљ Аристе</b> -Читање децимала и разломака -Реченице са субјектом израженим конструкцијом номинатив + с + инструментал	-усвајање говорног језика у оквиру нових речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку; - неговање правилног изговора и интонације са обраћањем посебне пажње на оне ритмичке схеме које су битне у усменом изражавању -разумевање говора (непосредно и путем медија ) и спонтано изражавање у оквиру тема из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивање личног става и расположења; - овладавање техником информативног читања, разумевање сложеније језичке структуре у тексту и упознавање са особеностима језика струке	<b>-Облици рада:</b> -индивидуални -фронтални -рад у пару -рад по групама <b>-Методе рада:</b> -предавање -објашњавање -уобичајена вербална комуникација са ученицима -постављање питања и одговарање -превод стручних текстова -рад на тексту -вођени писмени састави -дијалог -самостални писани радови ученика -писмени задаци(2) -контролне вежбе, тестови <b>Праћење напредовања ученика и оцењивање</b> -Провера степена усвојеног знања и оцењивање постигнутих резултата врши се помоћу: -усмених одговора -тестова после сваке наставне теме -писмених задатака(2) -правописних диктата -домаћих задатака -диктат познатог текста -вежбања: трансформација и допуњавање, проширивање и сажимање реченица или текста , писање састава
<b>Моја отаџбина (9)</b>	-текст <b>Путовање руског новинара Србијом</b> -Скраћенице(род скраћеница, скраћенице и називи мерних јединица из Међународног система мерних јединица) -Дуг и кратак облик трпног придева прошлог времена (грађење, употреба-изражавање стања кратким обликом трпног придева прошлог времена , претварање активних реченица у пасивне) <b>-Крвава бајка</b> <b>-У Шумарицама</b> -Историјски споменици у Србији	-разумевање говора (непосредно и путем медија ) и спонтано изражавање у оквиру тема из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивање личног става и расположења; - овладавање техником информативног читања, разумевање сложеније језичке структуре у тексту и упознавање са особеностима језика струке	
<b>Уметност(6)</b>	- Текст <b>У Трећјаковској галерији</b> -Изражавање радње коју врши неодређено лице -Моја омиљена слика -Реченице са одредбом за меру и количину -Реченице са одредбом за приближну количину		
<b>Научници земље чији се језик учи(6)</b>	- текст <b>Д.И. Менделеев</b> -Прилози(разлике између придева и прилога и поређење прилога) -текст <b>Букети</b> -Атрибути(конгруирани и неконгруирани, претварање једне врсте у другу		
<b>Заштита животне средине(6)</b>	- текст <b>Заштита природе</b> -Глаголски придев садашњег времена(грађење, употреба, превод, промена, замена конструкцијом который + садашње време) -текст <b>Бајкал</b> -Трпни придев садашњег времена(грађење у употреба) -Синоними	читањем текстова везаних за теме из области дате струке -даље савладавање основе орфографије ради коректног писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких структура	<b>Место реализације:</b> Учионица

<b>Породица (6)</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-Живот и стваралаштво Толстоја</li> <li>-текст <b>Виђење Карењине са сином</b></li> <li>-Радни глаголски придев прошког времена(грађење,превод,замена конструкцијом который + прошло време)</li> <li>- текст <b>Сећање</b></li> <li>-Моје омиљено књижевно дело</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-разумевање писаног стручног текста,писање резимеа,извештаја</li> <li>и оспособљавање за њихову усмену интерпретацију</li> <li>-стицање нових знања о</li> </ul>	
<b>Личности из историје (6)</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>текст Петрове реформе</b></li> <li>- Неодређене заменице(разлика у употреби заменице са речцом то и речцом нибудь; разлика у употреби заменица любой и всякий)</li> <li>- исказивање просторних односа прилозима</li> <li>-текст <b>Лисица и јарац</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>карактеристикама земље и народа чији се језик учи , њиховог начина живота и обичаја</li> <li>-оспособљавање за вођење разговора о нашој земљи , њеним природним лепотама ,културно-историјским тековинама</li> </ul>	
<b>Струка (15)</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-опште теме везане за струку и практичан рад у струци</li> <li>-структура стручних речника и њихово коришћење</li> <li>-Систематизација предлога</li> <li>-Предлози карактеристични за стручне текстове:подобно тому , как , по мере того , как , в зависимости от того в , результате того что(рецептивно)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-оспособљавање за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника , лексикона и друге приручне литературе.</li> </ul>	

Професори:  
Спасић Љиљана

1. **Образовни профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Дендрометрија са геодезијом

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	32	32		18		82
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

**6. Циљеви:** Циљ наставе предмета дендрометрија са геодезијом јесте да ученици стекну основна теоријска и практична знања на примеру дубећих стабала и шумских сортимената, као и основна практична знања на примеру површина са једноставним прибором и справама.

**Задаци:**

- упознавање мерних инструмената и њихова употреба за мерење елемената потребних за израчунавање запремине;
- упознавање мерних инструмената који се користе за премер површина земљишта, нагиба терена, дужина и сл.;
- техничко извођење радова и изучавање метода за одређивање запремине стабала, појединих делова стабала, запремине састојине и др.;
- стално подстицање и развијање интересовања код ученика за стицањем нових сазнања из наставне области;
- усвајање научног погледа на свет;
- јачање свести о потреби стицања знања;
- оспособљавање за рад на примеру стабла, његових делова и сортимената израђених из посечених стабала;
- оспособљавање за израчунавање запремине стабла и њихових делова;
- упознавање врста послова које произлазе из наставног предмета.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** уџбеник дендрометрија и геодезија

9. **Корелација са другим предметима:** дендрометрија и геодезија

10. **Начини остваривања програма:**

Програм предмета дендрометрија са геодезијом даје теоријска и практична знања ученику која су му неопходна за обављање стручних послова на терену, а у стеченом звању. Имајући то у виду, ученици стичу основна знања из геодезије и дендрометрије која су им потребна и то: о појму мера и мерења. О инструментима који се користе, одређивању запремине обрађеног и необрађеног - облог дрвета, запремине стабала, просторног дрвета и сл.

Програм је тако конципиран да омогућава ученицима, када заврше са наставом и постигну позитиван успех, да се могу укључити у извршавање одређених послова које обавља шумар, а даје им и могућност за даље усавршавање и продубљивање знања из струке.

Ради што боље реализације програма и лакшег усвајања знања, потребно је на часовима наставе и на вежбама што више обратити практичних задатака.

Вежбе се изводе у групама са 10 до 15 ученика, практична настава у блоку изводи се на терену са групама од 10 до 15 ученика.

Приликом утврђивања оцене ученицима треба узети у обзир како су ученици практично обучени за обављање практичних радова (премер) и примену и коришћење таблица.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумар  
2. **Назив предмета:** Гајење шума

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II	32	32		6		70
III						
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

**6. Циљеви:**

**Циљ** наставе предмета гајење шума јесте да ученици стекну основна теоријска и практична знања из области шума, која су им неопходна за обављање послова и задатака непосредно на терену.

**Задаци:**

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима науке и технологије у шумарству;
- професионално оспособљавање за обављање послова и радних задатака шумара;
- подстицање и развијање интересовања за новим сазнањима из области гајења шума;
- усвајање научног погледа на свет;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине;
- стицање и усвајање научних знања из области "биоценозе";
- упознавање везе између екологије и биљних заједница;
- професионално оспособљавање за обављање послова на обнављању и неговању шума.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** уџбеник гајење шума

9. **Корелација са другим предметима:** дендрологија производња садног матерјала

10. **Начини остваривања програма:**

Садржаји програма чине неопходну основу како би се ученици овог профила, за кратко време, уклопили у послове и радне задатке предвиђене за овај степен стручности и успешније их извршавали. Треба истаћи да, одабрана програмска материја треба да омогући изучавање и других научних дисциплина из области шумарства првенствено предмета шумске културе и плантаже.

Организацију наставе овог предмета треба урадити студиозно на почетку школске године. Глобално (годишње), као и оперативно - месечно планирање, треба извести у сарадњи са наставником предмета шумске културе и плантаже. Треба ускладити програмске материје ова два предмета, посебно оних поглавља која се међусобно додирују.

Од укупног фонда часова (64) теоријске наставе и наставе вежби око 30 одсто треба издвојити за обнављање, утврђивање и систематизацију градива, као и за оцењивање ученика.

При реализацији обимност наставног садржаја треба ускладити са бројем часова предвиђеним за реализацију појединих поглавља, уз мања одступања у зависности од специфичности које се јављају у реализацији наставе.

Садржаји програма реализују се у облику теоријских предавања, вежби, практичне наставе (блок) и стручних излета.

Теоријска излагања треба реализовати у учионици коришћењем наставних средстава: слика, схема, слајдова, макета и наставних филмова. Наставна средства користити рационално, сврсисходно одговарајућој наставној јединици.

Наставу вежби треба реализовати у специјализованој учионици опремљеној потребним експонатима из области еколошких чинилаца и технике обнове шума. Ученицима омогућити самостални и групни рад. Оспособити их да самостално изводе закључке и коначно долазе до решења.

Практичну наставу (блок) реализовати стручним излетима и стационирањем на терену у радничким насељима. Стручне излете пре одласка на терен припремити, а по повратку са терена, извршити са ученицима детаљну анализу посматраних објеката.

При реализацији наставе на терену, ради обављања практичних радова, ученике треба опремити ХТ заштитом и потребним алатом. Пре поласка ученицима треба објаснити какви су радни задаци, специфичност посла, редослед радних операција, могућност озледа и сл. По повратку са терена свакодневно анализирати успешност реализације радних задатака.

Теоријску наставу реализовати са читавим одељењем (фронтално). Наставу вежби треба реализовати у групи 10-15 ученика.

Практичну наставу (блок) треба реализовати у групи од 10-15 ученика. Поред редовног проверавања знања ученика током године организовати и контролне тестове, вредновати их и укључити у формирање полугодишњих и годишњих оцена.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

#### **10. Начини остваривања програма:**

**1.Образовни профил:** Шумар

**2.Назив предмета:** Искоришћавање шума

**3.Разред:** III

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава					
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку	Пракса	укупно
I						
II						
III	64	32	50	12	50	108
IV						

**5.Статус предмета:** ОБАВЕЗНИ

**6.Циљеви:** Циљ наставе предмета искоришћавање шума јесте стручно оспособљавање ученика за обављање послова сече стабала и израде шумских сортимената који се јављају искључиво у узгојним радовима и за обављање послова организације прикупљања и непосредан рад на прикупљању споредних шумских производа.

**Задаци:**

- усвајање научног погледа на свет;
- јачање свести о потреби заштите природе и унапређивању човекове средине;
- стицање и усвајање основних знања о сечи стабала и изради шумских сортимената;
- стицање и усвајање основних знања о привлачењу шумских сортимената, утовару, истовару, као и транспорту;
- упознавање начина вођења евиденције приликом примопредаје шумских сортимената;
- стицање и усвајање основних знања о смоларењу као и начинима сакупљања шумских плодова, лековитог биља и основних података о гљивама;
- стицање радних навика и развијање одговорности, марљивости, тачности, као и стваралачког односа према раду.

**7 Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

**8.Препоручена литература:** Уџбеник, искоришћавање шума за трећи разред шумарски техничар

**9.Корелација са другим предметима:** алати и механизација.

**10.Начини остваривања програма:** Програм Искоришћавање шума подељен је у три области: 1. Искоришћавање шума, 2. Транспорт дрвета, 3. Искоришћавање осталих шумских производа.

Област искоришћавања шума обухвата сечу стабала и израду шумских сортимената.

Област транспорт дрвета обухвата извлачење, утовар, истовар, као и превоз шумских сортимената.

Област искоришћавање осталих шумских производа обухвата смоларење, прикупљање и чување најважнијег лековитог биља, прикупљање шумских плодова и упознавање важнијих гљива.

Све три области подељене су на наставне теме и целине.

Наставне теме имају два дела: теоријски и практични. Теоријски део наставних садржаја изводи се излагањем. У практичном делу, на часовима вежбања, ученици треба да се обуче за одређене радове из искоришћавања шума.

Програм наставе у блоку обухвата практичне радове који се обављају на терену - шуми, ради усвајања знања и оспособљавања за стицање трећег степена стручне спреме.

Годишњи фонд часова подељен је на наставне јединице - теме. За сваку тему дат је одређени број часова. Наставнику је препуштено да при изради оперативног плана, програмске садржаје

сваке теме дели на наставне јединице - часове. Теме треба обрађивати по датом редоследу, јер су садржаји у међусобној корелацији. Број часова за понављање градива треба да износи најмање 30 одсто од укупног броја часова. Понављање градива планирано је у склопу часова вежбања, с обзиром на укупан фонд часова и карактер предмета.

На часовима обраде новог градива, као и на часовима вежбања могуће је коришћење комбинованих часова. За часове обраде новог градива предвиђен је фронтални облик рада. За часове понављања градива и вежби предвиђен је групни или индивидуални облик рада. За часове вежбања одељење се дели на групе 10-15 ученика. Програмски садржаји могу се реализовати у учионици, кабинету, терену у зависности од конкретног образовно васпитног задатка. Наставу у блоку реализовати на терену - шуми у току школске године. Ради веће контроле и успешније реализације програма садржаја, одељење се дели на групе 10-15 ученика. Наставне садржаје теоријски обрађене треба практично обрадити. Нарочито треба обратити пажњу на организацију рада при сечи стабала и изради шумских сортимената, као и при утовару, истовару и привлачењу шумских сортимената. Тамо где постоје повољни услови ученици учествују у практичном савлађивању наставних садржаја на терену.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Организација и пословање у шумарству

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава					
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку	Пракса	укупно
I	64					64
II						
III						
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

**6. Циљеви:** Циљ наставе предмета организација и пословање у шумарству јесте да ученици овладају основним знањима из економике шумског предузећа, организације рада у шумским предузећима, заштитом на раду у шумарству коју треба да примене као непосредни организатори на појединим пословима, као и да непосредно на терену примењују законске прописе и воде одговарајућу евиденцију.

**Задаци:**

- стицање основних знања из области економике шумске привреде; економски појмови, производња, елементи производње, економски принципи пословања и проблеми пословања у шумарству;

- стицање основних знања о економици организације шумског предузећа, специфичностима шумског предузећа и начинима организације шумских предузећа и начинима организације свих институција које се баве проблемима шумарства;

- стицање основних знања из пословања у шумарству: евиденција пословања која се води у оквиру шумскопривредних рејона, заснивање радног односа (посебно са сезонском радном снагом);

- стицање основних знања из области физиологије рада, о нормирању радова на узгоју и заштити шума и примени норматива за обрачун радне снаге;

- упознавање најважнијих законских прописа из области шумарства и аката шумског предузећа;

- стицање основних знања из области заштите на раду, посебно у извођењу радова неге и заштите шума.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** УЦБЕНИК ЕКОНОМИКА У ШУМАРСТВУ

9. **Корелација са другим предметима:** Географија

**10. Начини остваривања програма:** Програм предмета Организација и пословање у шумарству садржи више поглавља која представљају основе појединих наука из ове области и то: 1. Економика, 2. Организација, 3. Пословање, 4. Наука о раду, 5. Припрема производње, 6. Законодавство и 7. Заштита на раду. Програм пружа пресек из области организације и економике који је неопходан за образовне профиле ове групе. С обзиром на то да се шумари баве и продајом шумских производа (малопродаја) и откупом споредних производа (шумски плодови, лековито



биље, печурке и сл.), потребно је да ученици упознају основне појмове промета и продаје шумских производа.

Глобално планирање наставе треба извршити пре почетка наставе. При томе за поједина занимања треба планирати различити фонд часова у зависности од образовног профила. На пример, за образовни профил шумар, треба дати већи број часова за садржаје заштите на раду, пошто се овај предмет не изучава посебно, а за разлику од образовног профила руковалац шумском механизацијом уместо предвиђеног нормирања радова за гајење и заштиту шума треба предвидети и нормирање радова на искоришћавању шума, а заштиту на раду не треба планирати.

Оперативним планом треба јасно дефинисати методске јединице, образовно-васпитни циљ, методе, облике рада, наставна средства и слично. Оперативним програмом треба детаљно дефинисати вежбе уз поглавље о нормирању појединих радова за сваки образовни профил посебно. За успешно извођење наставе потребно је да предметни наставник има обавезно писану припрему. За нормирање послова и ХТЗ треба користити податке који се могу "снимити" на практичној настави, јер начин извођења наставе из овог предмета временски не дозвољава да се то практично уради.

Проверу знања ученика треба вршити систематским праћењем активности ученика на свим часовима (предавање, утврђивање, вежбање). У току године провера знања може се највише два пута извршити и писмено у виду теста. Тест треба ваљано саставити и проверавати га и допуњавати сваке наставне године. Резултати теста треба да послуже само као помоћ у правилном оцењивању ученика, а не да буду једини облик провере знања.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Практична настава

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава					
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку	Пракса	укупно
I						
II						
III		192	192		192	192
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗНИ

**6. Циљеви:** Циљ практичне наставе је стицање практичних знања и вештина у раду на појединим пословима и задацима који проистичу из описа послова и задатака занимања обухваћених образовним профилу.

**Задаци:**

- подстицање и развијање интересовања за образовање и оспособљавање за рад на пословима у шумарству и ловству;

- стицање радних навика и развијање одговорног и стваралачког односа према раду;

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима науке и технологије у шумарству;

- развијање свести о личној и друштвеној одговорности и заштити материјалних вредности у друштву; - професионално оспособљавање за руковање, примену и одржавање алата и механизације у шумарству;

- стицање професионалног односа према шуми као најсложенијем екосистему и значају неговања, заштите и чувања шума за људско друштво;

- стицање професионалног односа према шумској фауни као чиниоцу шумског становништва;

- стицање и усвајање стручних знања и вештина на пословима производње садног материјала коришћењем одговарајућих алата и машина;

- стицање и усвајање стручних знања и вештина на пословима производње, исхране и гајења дивљачи;

- стицање и усвајање стручних знања и вештина на пословима подизања и неге шумских култура и плантажа на еродираним и другим шумским земљиштима;

- стицање и усвајање стручних знања из области гајења, заштите и чувања шуме, искоришћавања шума и друго;

- стицање и усвајање стручних знања из области градње и одржавања ловних објеката, заштите шумских и пољопривредних култура од дивљачи и организација лова; - јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине.

**7. Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

**8. Препоручена литература:** Уџбеник, планирање газдовања шумама, ловство, искоришћавање шума трећи разред шумарски техничар

**9. Корелација са другим предметима:**, планирање газдовања шумама, ловство, искоришћавање шума.

**10. Начини остваривања програма:**

При изради програма практичне наставе у I разреду пошло се од потребних вештина којима ученици треба да овладају, у првом реду, за руковање разним алатима и механизацијом, како би у наредним разредима могли успешно да обављају одговарајуће послове из области гајења и

искоришћавања шума. У првом поглављу, с обзиром на бројне изворе опасности за повреде на раду, дат је садржај мера о заштити на раду у шумарству - извор опасности, законски прописи из области заштите на раду, фактори заштите на раду, пружање прве помоћи и др.

Мере заштите на раду са појединим алатима и механизацијом ученици ће упознавати непосредно пре почетка руковања тим средствима.

У трећем поглављу, обрађује се одговарајућа материја из ботанике која омогућава и обуку ученика за детерминацију биљака, израду хербаријског материјала и слично.

У четвртном поглављу конкретизују се знања и непосредно повезују са праксом, што у овом случају даје примењени значај педологије.

Поглавља 5 и 7 такође имају задатак да конкретизују стечена знања у пракси, а и представљају основу за друге стручне предмете.

При изради садржаја програма практичне наставе за II разред пошло се од потребних вештина и умења којима ученици треба да овладају на пословима производње садног материјала, производње и гајења дивљачи и пословима премера стабала и шумских сортимената. Такође је у садржај укључена и одређена материја општестручних предмета - дендрологије, анатомије дрвета и исхране биља, која изискује практичан рад и вежбања, ради продубљивања знања а у функцији су осталих стручних предмета из области шумарства које ће ученици изучавати или изучавају.

При изради садржаја програма за III разред пошло се од потребних вештина и умења којима ученици треба да овладају на пословима подизања и неге шумских култура и плантажа, гајења шума, искоришћавање шума и осталих шумских производа, заштите шума и уређивање шума и ловишта. Акцент у програму дат је области искоришћавања шума, подизања и неге шумских култура и плантажа, као и уређивању шума и ловишта.

Правилно планирање и припремање наставника за реализацију програма практичне наставе има посебан значај.

У програму је годишњи фонд часова распоређен по темама (областима) које се слушају у одговарајућем разреду. Наставнику се оставља слобода да при изради годишњих програма рада, изврши распоред по наставним јединицама и за сваки предвиди потребан број часова уклапајући се у дати фонд за предмет. Расподелу наставних јединица треба вршити у сарадњи са наставницима одговарајућих предмета ради успостављања корелације где год је то могуће.

Посебну пажњу треба посветити планирању коришћења наставних средстава (потребни алати, механизација и сл.).

Практична настава се изводи у групи од 10-15 ученика, а у зависности од природе посла и машина које се користе, наставник ће често бити упућен и на индивидуални рад са ученицима.

Поједине наставне теме - јединице, наставник ће реализовати ван седишта школе о чему се мора благовремено водити рачуна ради правилног планирања и обезбеђивања услова неопходних за реализацију оваквих садржаја.

У оквиру појединих области ученици треба да раде и домаће задатке који се односе на: израду збирки минерала, стена, инсеката и гљива; израду хербаријског материјала и сл.

Приликом реализације практичне наставе треба примењивати и део Општег педагошко-дидактичког упутства за остваривање садржаја програма у средњој школи, који се односи на "Планирање, организацију и реализацију практичне наставе у школским радионицама и погонима радних организација".

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

1. **Образовни профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Шумске културе и плантаже

3. **Разред:** I I I

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	32	32		12		76
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗАН

**6. Циљеви:**

**Циљ** наставе предмета шумске културе и плантаже јесте да ученици стекну основна теоријска знања и практичне вештине за непосредан рад на подизању и неговању шумских култура и плантажа (шумари: примену стечених знања у пракси и за даље стручно усавршавање).

**Задаци:**

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима технологије у шумарству;
- подстицање и развијање интересовања за новим сазнањима неопходним за успешно подизање шума вештачким путем (пошумљавањем);
- подстицање и развијање интересовања за област шумских култура и плантажа;
- стицање и усвајање стручних знања за извођење припремних радова на пошумљавању нових површина;
- упознавање врста дрвећа за пошумљавање;
- упознавање начина за пошумљавања;
- упознавање технике и технологије подизања шумских интензивних култура и плантажа четинара и лишћара;
- упознавање поступака на мелиорацији деградираних шума;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине.

7. **Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

8. **Препоручена литература:** ШУМСКЕ КУЛТУРЕ И ПЛАНТАЖЕ

9. **Корелација са другим предметима:** ДЕНДРОЛОГИЈА СА ФИТОЦЕНОЛОГИЈОМ, ГАЈЕЊЕ ШУМА

**10. Начини остваривања програма:** Садржаји програма предмета шумске културе и плантаже пружају теоријска и практична знања непоходна за успешно вештачко подизање (оснивање):

- Шумских култура, које својом структуром с обзиром на врсте дрвећа и њихове међусобне односе одговарају природној шуми тог станишта (силвикултуре);
- Шумских интензивних култура и плантажа лишћара и четинара, ради убрзане производње дрвета, које својом биљном структуром и међусобним односом дрвећа не следе законитости раста и развоја природних шума тог станишта (лигникултура).

Садржаји програма овог предмета се ослањају на друге дисциплине: педологију са геологијом, шумску ботанику, дендрологију са фитоценологијом, исхрану биља, производњу садног материјала и гајење шума.

Настава ће се остваривати у оквиру теоријских предавања, вежби наставе у блоку и стручних екскурзија ученика.

За теоријска предавања предвиђено је 32 часа, а за вежбе такође 32 часа, односно укупно 64 часа. У оквиру предвиђених часова за теоријска предавања, наставнику се оставља могућност, да при састављању годишњег наставног плана, изврши расподелу часова за обраду, утврђивање и систематизацију градива.

Теоријска настава се обавља у кабинету предмета гајење шума, уз коришћење свих очигледних наставних средстава.

Део теоријске наставе у повољним временским условима (у јесен и пролеће) може се организовати на конкретним објектима на терену уз практичну анализу свих питања од значаја за успех шумско-културних радова.

Вежбе треба изводити у групама од 10 до 15 ученика.

У току школске године, већ према темама које се обрађују, организовати стручне екскурзије на одабране објекте на терену, како би ученици упознали до тада изведене шумско-културне радове, еколошке карактеристике објекта и на крају узгојну и економску оправданост радова и њихове вредности.

Настава у блоку (у току и на крају школске године) изводи се на одређеним шумским теренима и објектима јавних шумских предузећа. Ова настава треба да омогући ученицима, да стечена теоријска и практична знања конкретно примене у пракси, на објектима, где се изводе припремни радови на пошумљавању нових површина, нега нових шума подигнутих пошумљавањем, подизање и гајење шумских интензивних култура и плантажа четинара и лишћара.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.

1. **Образовни профил:** Шумар

2. **Назив предмета:** Уређење шума и ловишта

3. **Разред:** III

4. **Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава					
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку	Пракса	укупно
I						
II						
III	32	32	32	6	32	68
IV						

5. **Статус предмета:** ОБАВЕЗНИ

**6. Циљеви:.**

**Циљ** наставе предмета уређивање шума и ловишта јесте да ученици стекну основна знања из ове области која су им неопходна да успешно обављају послове занимања обухваћених образовним профилем.

**Задаци:**

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима науке и технологије у шумарству и ловству;
- професионално оспособљавање за обављање послова занимања образовног профила шумар;
- подстицање и развијање трајног интересовања за новим сазнањем из области планирања газдовања шумама и планирања газдовања ловним подручјима;
- развијање свести о личној и друштвеној одговорности и заштити материјалних и природних вредности у друштву, шума и лова;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине;
- професионално оспособљавање за обављање послова одржавања ловних објеката;
- стицање професионалног односа према шумарству и ловству као привредним гранама од посебног друштвеног интереса;
- усвајање стручних теоријских и практичних знања из области уређивања шума и ловних подручја.

**8. Препоручена литература:** Уџбеник, планирање газдовања шумама, ловство, трећи разред шумарски техничар

**- Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

**9. Корелација са другим предметима:.** планирање газдовања шумама, ловство

**10. Начини остваривања програма:**

При изради овог програма за полазну основу узет је опис и попис послова и радних задатака занимања (чувар шума, ловочувар) која покрива овај образовни профил. С обзиром на то да се сви послови реализују у складу са одговарајућим плановима газдовања шумама и ловиштима, потребно је да ученици упознају врсте и садржај тих планова, као и евиденцију која се врши на терену, да познају добро границе и унутрашњу поделу и садржај површина и објеката које чувају.

Наставне теме дате у програму могу се, по потреби (ако то организација практичне наставе захтева) и другачије распоредити, а да се при томе не изгуби систематичност и корелација појединих садржаја. Пошто се предмет изучава у завршном (III) разреду где је фонд часова најмањи, утврђивање градива и систематизацију треба планирати у оквиру фонда вежби.

Остали фонд вежби (22) треба користити за продубљивање и увежбавање знања из наставних јединица обрађених на часовима теорије. Значи, за систематизацију и понављање користити око 10 до 12 часова из фонда за вежбе.

Део садржаја вежби пренети и реализовати у оквиру практичне наставе на терену.

Практичну (блок) - теренску наставу, треба планирати као стручни дводневни излет или у оквиру практичне наставе из других области ако за то постоје услови. Практичну наставу треба организовати заједно са наставником предмета заштита шума.

Практичну теренску наставу из овог предмета треба организовати у шумским предузећима која се баве интензивним газдовањем шумама и ловством и која имају могућности за смештај и исхрану ученика на терену.

На подручју Србије овакве могућности, за сада, постоје углавном у Шумском предузећу Сремска Митровица, Шумско предузеће Бор и Национални парк "Тара" Бајина Башта.

Теоријска настава се изводи са читавим одељењем, углавном фронтално. Вежбе се изводе у групама од 10 до 15 ученика (групно и појединачно). Практична настава (теренска настава) се реализује у групи од 10 до 15 ученика.

Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

**1.Образовни профил:** Шумар

**2.Назив предмета:** Заштита шума

**3.Разред:**III

**4.Остваривање образовно васпитног рада облици и трајање:**

разред	Настава				Пракса	укупно
	Теоријска настава	вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I						
II						
III	64	32	24	6	24	102
IV						

**5.Статус предмета:**ОБАВЕЗНИ

**6.Циљеви:** **Циљ** наставе предмета заштита шума јесте да ученици стекну основна теоријска и практична знања која су им потребна да на терену детерминишу, односно прикупљају одговарајуће узорке за детерминацију фитопатолошких обољења, ентомолошка и абиотичка оштећења шумског дрвећа и састојина и примењују мере заштите.

**Задаци:**

- стицање и усвајање стручних знања заснованих на савременим достигнућима науке и технологије у шумарству;
- подстицање и развијање трајног интересовања за новим сазнањима из области заштите шума;
- јачање свести о потреби заштите природе и човекове средине;
- стицање професионалног односа за радове на заштити шума и вођењу оперативних послова у овој области;
- упознавање основних карактеристика болести шумског дрвећа, биологије патогених организама, метода борбе против ових организама и заштите шума ради повећања производње квалитетног дрвета;
- упознавање штетних и корисних шумских инсеката, њихове спољне и унутрашње грађе, физиолошких функција најважнијих органа, затим размножавање и развиће и методе борбе;
- упознавање ученика абиотичких штетних утицаја, посебно заштиту шума од пожара

**7 Просветни Преглед 50/92 од 3 фебруар 1993**

**8.Препоручена литература:**Уџбеник, заштита шума за трећи и четврти разред шумарски техничар

**9.Корелација са другим предметима:** биологија ,шумска ботаника хемија ,алати и механизација.

**10.Начини остваривања програма:** Садржајима програма је обухваћено изучавање основних појмова из шумске фитопатологије, шумске ентомологије и опште заштите шума (абиотичко оштећење). Програм представља пресек садржаја из ове области који може да пружи ученицима одговарајућа знања потребна за профиле шумар и расадничар.

Према досадашњим искуствима садржаји из шумске фитопатологије, I, II и III део програма могу се уз добру припрему успешно реализовати за 32 часа предавања и 16 часова вежби. Други део шумске ентомологије и абиотичких оштећења, I, II и III део може се, такође, реализовати за 32 часа и 16 часова вежби. Приликом израде глобалног плана, предметни наставник треба да распореди број часова за поједине делове и поглавље (I, II и III део). У специјалном делу набројани су само родови и класе које треба обрадити. Предметни наставник треба да изабере углавном оне врсте које се обрађују по програму за шумарског техничара.



Теоријска настава се изводи са читавим одељењем фронтално, а вежбе и блок - практична настава са групом од 10 до 16 ученика. Праћење и вредновање успеха ученика остварује се у складу са Општим педагошко-дидактичким упутством за остваривање садржаја програма у средњим школама (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91) и Упутством о начину праћења рада и оцењивања ученика (објављено у "Службеном гласнику РС - Просветном гласнику", број 4/91).

Опште педагошко-дидактичко упутство за остваривање садржаја програма у средњим школама садржи и основне педагошке захтеве и принципе на којима се заснива реализација образовно-васпитног процеса.